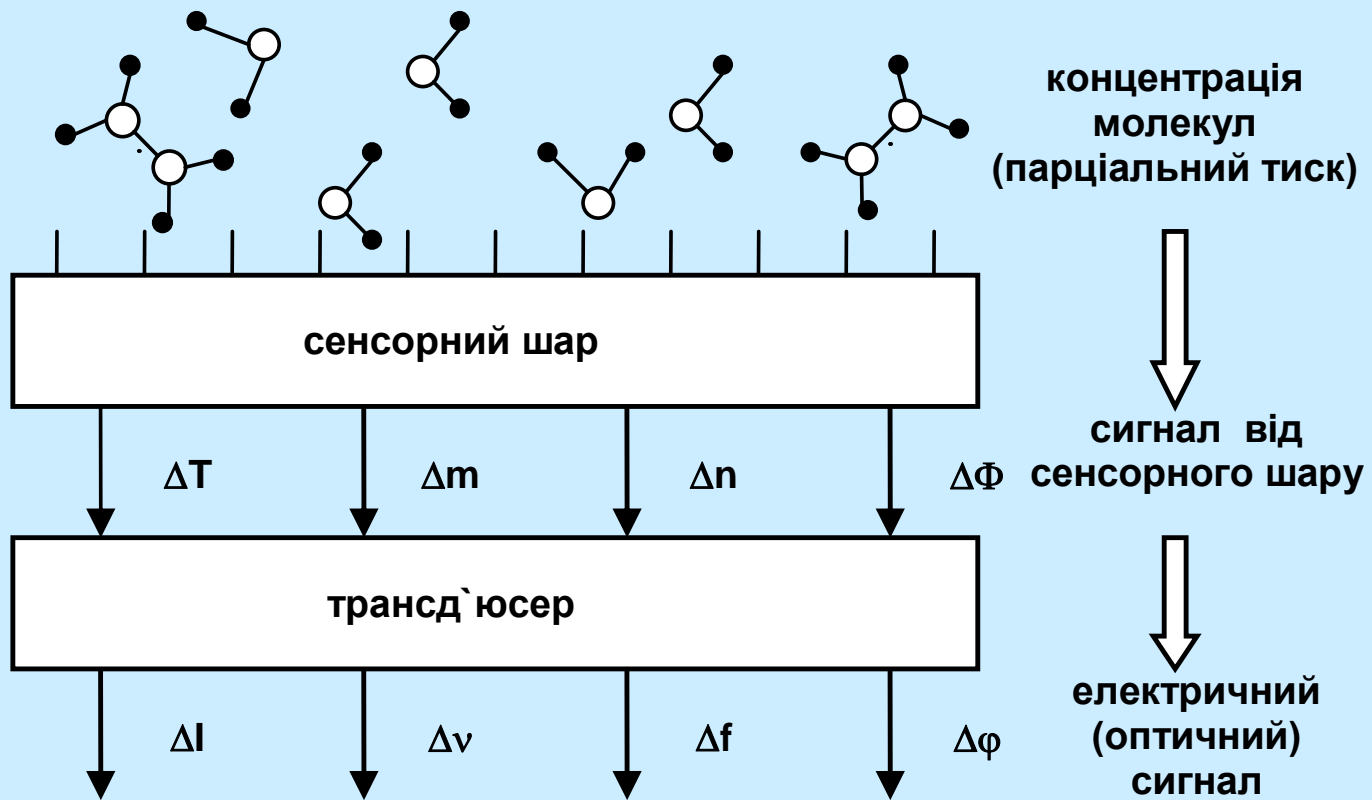

Метод головних компонент. Аналіз даних матриці сенсорів

Проф. В.А.Скришевський

Схема, яка пояснює принцип дії хімічного сенсора

Електронної ніс: Матриця сенсорів

	Газ1 N1	Газ2 N2	Газ3 N3
Сенсор А	S_{A1}	S_{A2}	S_{A3}
Сенсор В	S_{B1}	S_{B2}	S_{B3}
Сенсор С	S_{C1}	S_{C2}	S_{C3}

Чутливість сенсора

$$S(x_a) = \left. \frac{dy}{dx} \right|_{x=x_a}$$

Виміри 3 сенсорами в суміші 3 газів:

$$I_A = S_{A1}N_1 + S_{A2}N_2 + S_{A3}N_3$$

$$I_B = S_{B1}N_1 + S_{B2}N_2 + S_{B3}N_3$$

$$I_C = S_{C1}N_1 + S_{C2}N_2 + S_{C3}N_3$$

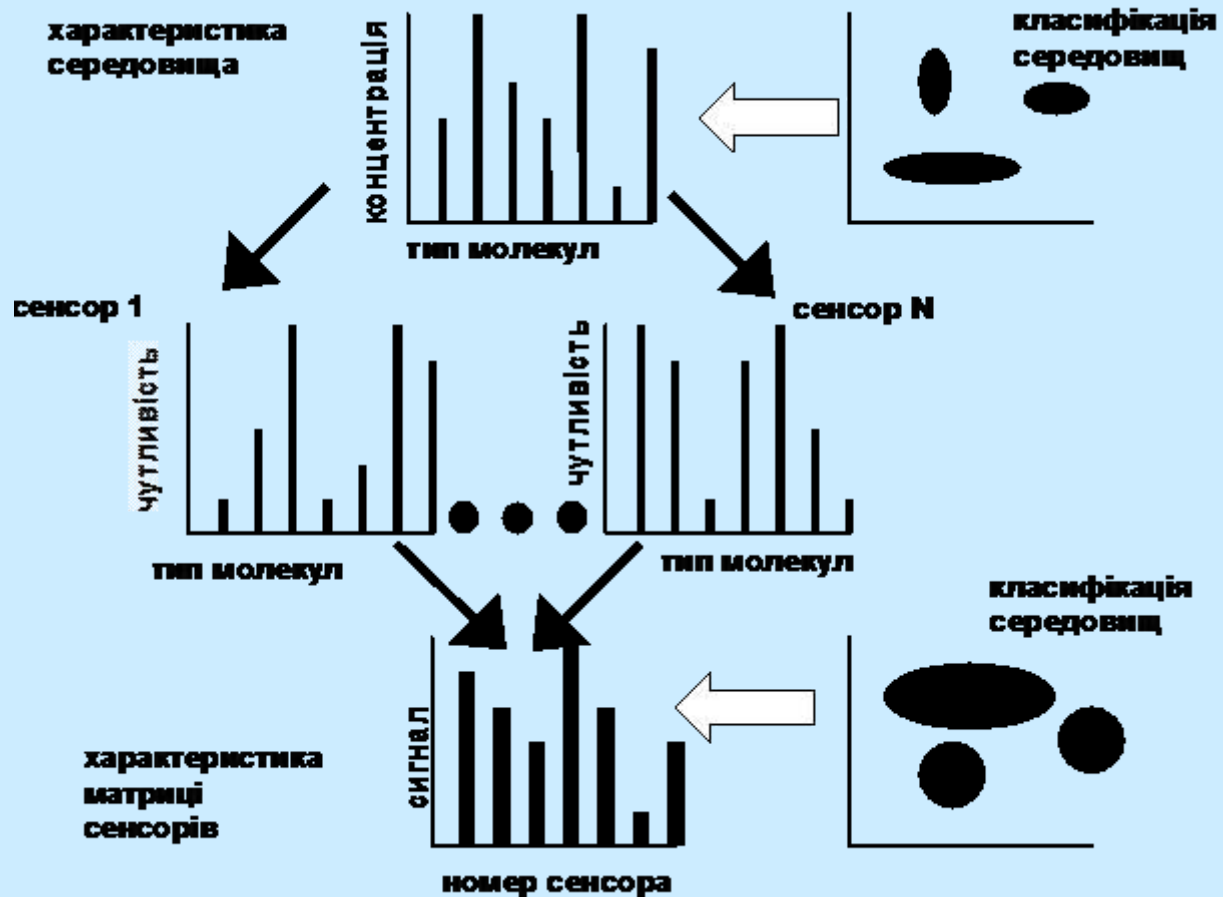
Вимірюється 3 сигнали I_A , I_B , I_C

9 калібровочних параметрів $S_{A1}, \dots, S_{C3}$

3 рівняння з 3 невідомими N_1, N_2, N_3

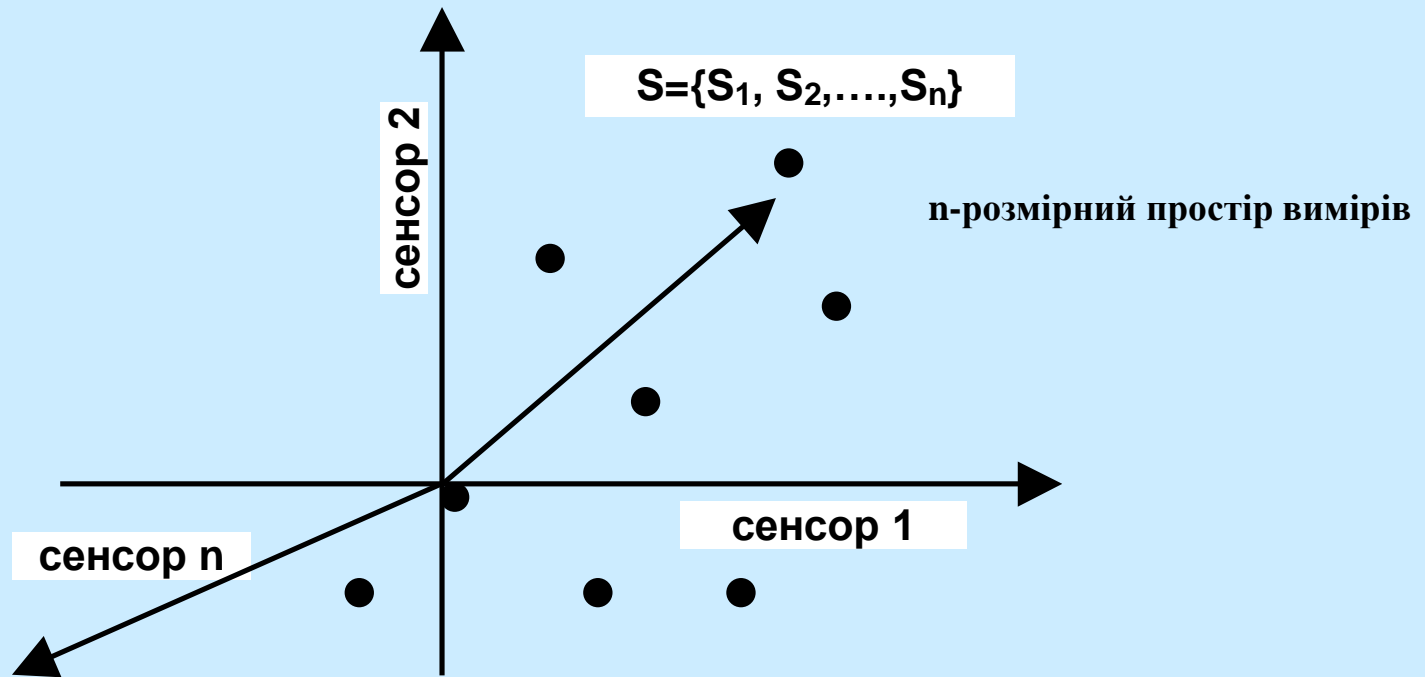
Розв'язок- коли нема інтерференції між сигналами

МЕТОДИКА РОЗПІЗНАВАННЯ ОБРАЗІВ

Діаграма, яка пояснює принцип роботи PRM-методу (методика розпізнавання образів)

Метод головних компонент (МГК), в англomовній літературі Principal Component Analysis (PCA)

Експериментальні дані, які одержуємо від матриці сенсорів, подаються в багатовимірному просторі (простір сенсора S), чия розмірність дорівнює кількості сенсорів у матриці (або кількості сигналів, якщо сенсори дають більше ніж один сигнал). Тоді один вимір є n -розмірним вектором

Використання МГК дозволяє перейти до базису нового простору. У такому просторі перша компонента – перший вектор базису – відповідає напрямку, вздовж якого дисперсія векторів вихідного набору максимальна.

Напрямок другої компоненти – другого вектора базису – вибрано таким чином, щоб дисперсія вихідних векторів уздовж нього була максимальною за умови ортогональності першому вектору базису.

У результаті, напрямки векторів базису вибрані так, щоб максимізувати дисперсію вихідного набору вздовж перших компонент, які називаються головними компонентами (PC). Тоді основна варіація векторів вихідного набору векторів представлена кількома першими компонентами, і з'являється можливість, якщо відкинути менш суттєві компоненти, перейти до простору меншої розмірності. Результатом МГК є розрахунок матриці даних X , яка описує проекцію векторів U простору S на підпростір головних компонент V .

$$X = USV^T = (u_1, \dots, u_m) \begin{pmatrix} s_1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & s_2 & \dots & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & 0 & 0 & s_m \end{pmatrix} (v_1, \dots, v_m)^T$$

де вектори v – базові простору PC, вектори u – проекції експериментальних даних у просторі PC, матриця S є діагональною матрицею, сформованою із сингулярних величин.

МГК дає набір даних, які характеризують 2 кількості: **матрицю рахунків (score)** і **матрицю навантажень (loading)**. Навантаження сенсора i щодо j -ої головної компоненти PC_j визначається як добуток:

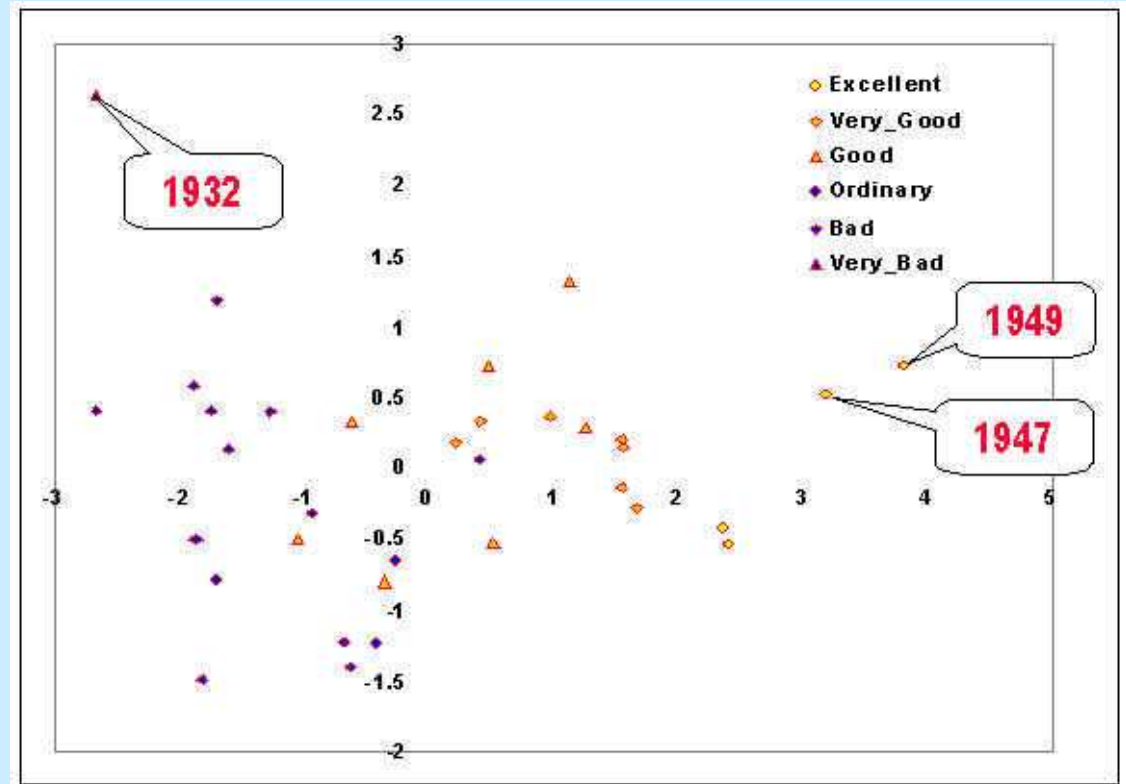
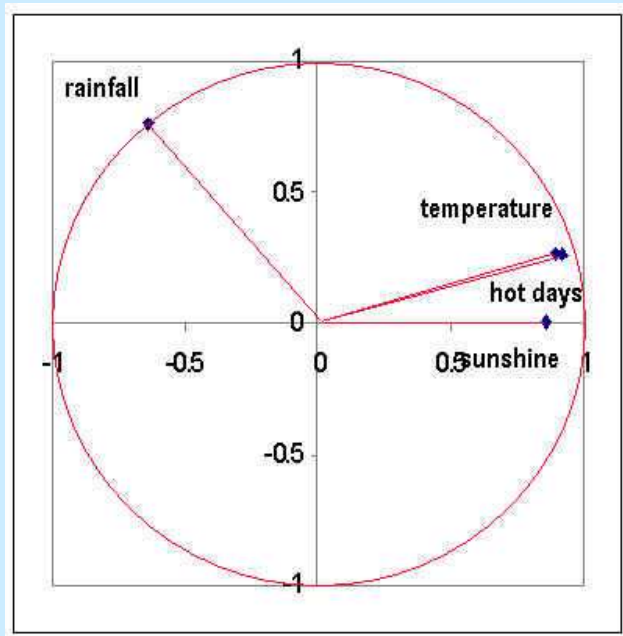
$$loading(sensor_i, PC_j) = s_j v_{ij}$$

Навантаження дозволяє оцінити внесок, який кожний сенсор дає в загальну інформацію матриці даних.

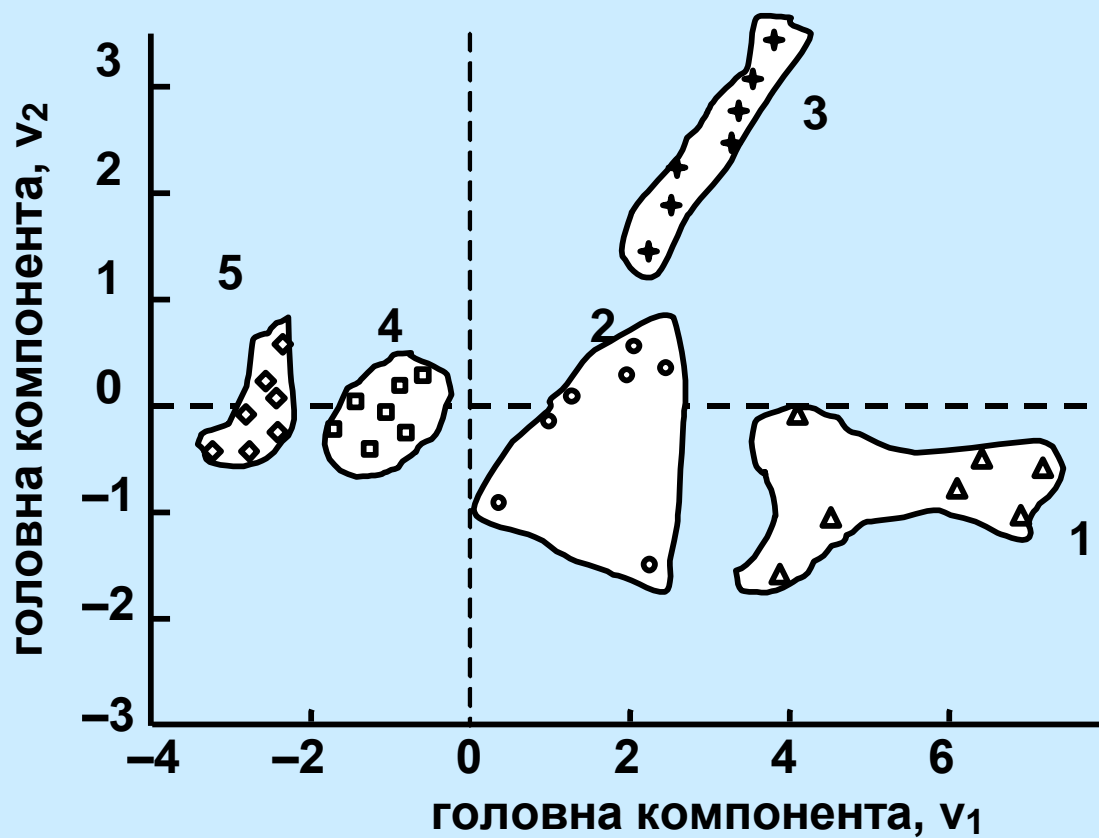
Рахунок сенсора визначається як координата вектора даних u в просторі головних компонент PC_j :

$$score(measure_i, PC_j) = u_{ij}$$

Influence of the climate on the quality of Bordeaux wines.

Результати МГК 5-ти алкогольних парів (10 ppm):
метанол (1), етанол (2), бутанол (3), пропанол (4) і 2-метил бутанол (5)